

Б. Патон, президент Національної академії наук України, академік НАН України:

«...Останнім часом до Національної академії наук прикута певна увага. Але, на жаль, така зацікавленість здебільшого викликана зовсім не розумінням вирішального значення науки для розвитку суспільства.

Академія – це величезний механізм, у структурі якого близько 170 наукових установ, працює майже 40 тис. чоловік.

Так, у нас є свої історично усталені і незмінні традиції. І можу сказати, що вони є цілком виправданими. Академічна система організації науки випробувана часом, вона завжди була і залишається зараз досить ефективною. Її основна перевага – змога швидко організувати міждисциплінарні дослідження на нових сучасних напрямках науки, об'єднати зусилля вчених різних інститутів на розв'язання актуальних комплексних проблем технологічного, соціально-економічного або культурного характеру. До речі, академії наук, до складу яких входять провідні вчені та водночас дослідницькі інститути, або близькі до них структури з назвами товариств, національних центрів тощо, працюють і добре працюють у багатьох країнах світу, в тому числі й в Європі.

А що стосується наукових проривів. Так, результатів дійсно проривного характеру у нас все ще обмаль. Але є й чимало свідчень визнання світовою науковою спільнотою чільних позицій учених Академії на певних наукових напрямках. Наведу лише декілька прикладів останнього часу. Так, саме нашим науковцям належить пріоритет у побудові теорії електронних властивостей графену, що послужило поштовхом для експериментального створення цього унікального матеріалу. Вчені Академії стали співавторами ще одного з найвидатніших наукових відкриттів XXI століття – встановлення існування бозона Хіггса. До речі, багаторічна плідна участь наших фахівців у модернізації Великого адронного колайдера, підготовці та здійсненні експериментів на ньому відіграла неабияку роль у підписанні два роки тому Угоди про надання Україні статусу асоційованого члена ЦЕРН – Європейської організації ядерних досліджень.

Свідченням високого рівня досліджень учених Академії на багатьох сучасних напрямках науки є також їх активна інтеграція в програми Єврокомісії. Так, у рамках Сьомої рамкової програми ЄС, так званої РП 7, наші інститути виконали 92 спільні проекти з колегами з усіх європейських країн. Це вдвічі більше, ніж у попередній програмі РП 6. І нещодавне підписання Угоди про асоційоване членство України в програмі ЄС «Горизонт 2020» відкриває перспективи подальшого і суттєвого розширення міжнародної співпраці наших науковців. У цілому, хотів би підкреслити величезну роль міжнародного наукового співробітництва. Активна участь у спільних проектах і програмах провідних зарубіжних наукових центрів, фондів тощо дозволяла та дозволяє

вченим Академії проводити роботи на унікальному обладнанні, мати доступ до світових баз даних, отримувати і безпосередню фінансову підтримку своїх досліджень. Все це за існуючих умов дуже і дуже важливо.

<...> Учені Національної академії наук завжди могли, і це підтверджує вся її багаторічна історія, підпорядковувати свій науковий пошук вирішенню тих гострих і складних завдань, які час висував перед державою. І зараз Академія зосереджує свої зусилля саме на таких завданнях.

З 2015 р. ми започатковували цільову програму досліджень і розробок з проблем підвищення обороноздатності і безпеки держави.

При всій обмеженості бюджетного фінансування на цю програму вдалося спрямувати 25 млн грн на поточний рік.

Безумовно, будуть продовжені вкрай актуальні зараз дослідження та розробки з проблем енергетичної безпеки України, підвищення енергоефективності та енергоощадності. Як і в усі останні роки зусилля докладатимуться також для розв'язання гострої для України проблеми інноваційного оновлення такої соціально значущої сфери, як охорона здоров'я і медицина. Тут є чимало вагомих напрацювань у різних наукових напрямках – від інтелектуальних інформаційних технологій до молекулярних і клітинних біотехнологій та нанобіотехнологій.

Нарешті, надзвичайної ваги набули питання побудови правової держави, утвердження демократичних цінностей, мовної та регіональної політики, міжнаціональних і міжетнічних відносин. Відповідні дослідження і, головне, високий рівень науково-експертної діяльності з цих питань є важливим пріоритетом усієї сфери соціогуманітарних наук в Академії.

Є й інші пріоритети діяльності Академії у наступний період. Про розвиток міжнародної наукової співпраці вже йшлося. Чимало завдань, в тому числі пов'язаних з проблемами кадрового потенціалу, залучення наукової молоді, оцінювання діяльності наукових установ, оптимізації їх мережі та структури тощо, в цілому подальшого удосконалення діяльності визначені у Концепції розвитку Національної академії наук на 2014–2023 рр. І активна робота з реалізації цієї Концепції є вкрай необхідною» *(Інтерв'ю президента Національної академії наук України академіка НАН України Бориса Євгеновича Патона // Національна академія наук України (<http://www.nas.gov.ua>). – 2015. – 10.04).*